

Noord-Engeland Wales

1 De Midlands	127
2 Het noorden	193
3 Wales	327

DE REGIO'S VAN DEZE GIDS:
ZIE DE KAART HIERNAAST

Lannoo

Inhoud

Niet te missen 8

**Hoogtepunten
van Michelin** 14

Reisplanner 18

Met het gezin 24

DE REIS VOORBEREIDEN

**Naar
Noord-Engeland** 28

Voor het vertrek 30

**Noord-Engeland
van A tot Z** 35

Evenementen 45

**Boeken, films
en series** 47

Daniel_Kay/Getty Images Plus

StephenBridger/Getty Images Plus

MEER WETEN OVER NOORD-ENGELAND EN WALES

**Welkom in Engeland
en Wales** 54

**Noord-Engeland
en Wales vandaag** 56

Gastronomie 62

Geschiedenis 66

**Een natie van
voortgang** 82

Sport 86

Architectuur 88

Kunst en cultuur 105

Natuur en landschap 119

STEDEN EN BEZIENSWAARDIGHEDEN

1 De Midlands

Birmingham.....	130
Shrewsbury	145
Derby	150
Peak District National Park.....	158
Coventry	168
Stratford-upon-Avon.....	172
Worcester.....	181
Hereford.....	185
Ludlow.....	188

2 Het noorden

Manchester	196
Chester.....	211
Liverpool.....	217
Lake District National Park.....	236
Isle of Man.....	249
De Muur van Hadrianus	252
Newcastle-upon-Tyne	259
Berwick-upon-Tweed	267
Durham	272
Yorkshire Moors	278
Yorkshire Dales.....	285
Fountains Abbey - Studley Royal....	291

York	297
Leeds.....	309
Kingston-upon-Hull.....	320
Sheffield.....	323

3 Wales

Cardiff.....	332
Brecon Beacons	348
Swansea.....	353
Pembrokeshire Coast.....	357
Aberystwyth.....	366
Caernarfon Castle	369
Snowdonia	374
Llandudno	381
Llangollen.....	388

Register	392
Woordenlijst.....	402
Kaarten en plattegronden	405

 Raadpleeg voor iedere plaats ons adresboekje

iStockPhoto

ClarkandCompany/Getty Images Plus

Niet te missen

The Rows

Deze unieke winkelpassage met twee verdiepingen doorkruist vrijwel het hele centrum van Chester. Ze ontstond in de 13de eeuw en zorgt ook vandaag nog voor veel bedrijvigheid in de stad. **Zie blz. 213.**

iStockPhoto

iStockPhoto

Harewood House

Dit 18de-eeuws landhuis, ontworpen door John Carr en Robert Adam, is een schoolvoorbeeld van palladiaanse architectuur. Het meubilair is van de hand van Thomas Chippendale en het park is aangelegd door 'Capability' Brown. **Zie blz. 316.**

Khrizmo/Getty Images Plus

Lake District National Park

Een schitterende natuurervaring in het grootste nationale park van Engeland, waarvan de mysterieuze meren en trotse bergen in de 19de eeuw de romantische dichters in vervoering brachten.

Zie blz. 236.

iStockPhoto

Durham

In deze bruisende universiteitsstad valt altijd wat te beleven. Kuier door de middeleeuwse straatjes, breng een bezoek aan de beroemde kathedraal en geniet van een panoramische wandeling langs de rivier de Wear. Zie blz. 272.

Hoogtepunten van Michelin

De Muur van Hadrianus
Gamet77/Getty Images Plus

♥ **Fiets langs** de overblijfselen van de Muur van Hadrianus, een ongelooflijke verdedigingsbarrière van de Noordzee tot de Ierse Zee, gebouwd door Romeinse legionairs. Het uitzicht op de uitgestrekte, ruige heidevelden is prachtig. **Zie blz. 252.**

♥ **Laat u betoveren** door de majestueuze concerten die worden gegeven door de kathedraalkoren van Hereford, Gloucester en Worcester tijdens het Three Choirs Festival, dat elk jaar beurtelings in een van deze steden wordt gehouden. **Zie blz. 187.**

♥ **Doe u tegood** aan een Engels ontbijt met toast met marmelade, roerei en zwarte thee voordat u vertrekt om Durham te verkennen, een van de minder bekende juweeltjes van het noorden van Engeland, met zijn kathedraal, kasteel en groepjes studenten die de middeleeuwse straten langs de rivieroever opfleuren. Een hoogtepunt van Engelse charme! **Zie blz. 272.**

Ironbridge, de eerste gietijzeren brug ter wereld

LPETTET/Getty Images Plus

TOP 5 Industrieel erfgoed

1. MOSI, Manchester (blz. 202)
2. Leisteengroeven, Snowdonia (blz. 375)
3. Back to Backs Museum, Birmingham (blz. 137)
4. Ironbridge (blz. 147)
5. Derby Silk Mill Museum en Derwent Valley (blz. 151)

♥ **Houd links** op de kleine weggetjes van Snowdonia Park in Wales, met één oog op de lage muurtjes in uw achteruitkijkspiegel, het andere op de schapen die zonder waarschuwing oversteken. De verkeersborden zijn duidelijk: hier zijn zij de koningen van de heide. **Zie blz. 374.**

♥ **Neurie mee** met de Beatles in het museum dat aan hen is gewijd in hun geboortestad Liverpool en ga daarna op zoek naar Penny Lane. Ja, ze bestaat! **Zie blz. 221 en 226.**

♥ **Galoppeer** over de heidevelden van het North York Moors National Park, die nog mooier zijn vanaf een paard, vooral in de nazomer als de heide de heuvels zachtpaars kleurt. **Zie blz. 278.**

Schapen op de weg op het Engelse platteland

Alamy/hemis.fr

12 dagen

Het beste van Wales

Route: 600 km van Cardiff naar Snowdonia, langs talloze kastelen

valdissskudre/Getty Images Plus

Cardiff Bay
ChrisHepburn/Getty Images Plus

Cardiff

Dag 1

Bezoek het historische centrum en het kasteel (**blz. 333**). Ga lunchen in een van de overdekte passages. Bewonder 's middags de impressionisten in het National Museum (**blz. 333**). Overnacht in Cardiff.

*Tip: huur een fiets om Cardiff te bekijken. Als u behoefte hebt aan natuur, ga dan naar het Cardiff Bay Wetlands Reserve (**blz. 346**).*

Wye Valley

Dag 2

Bezoek eerst Tredegar House (**blz. 340**), een groot landhuis uit de 17de eeuw, en volg daarna de rondrit door Wye Valley (**blz. 340**), een aangenaam glooiend landschap tussen Engeland en Wales. Overnacht in Cardiff.

Het kasteel van Caernarfon
George-Standen/Getty Images Plus

Swansea

Dag 3

Wandel 's ochtends door de havenwijk van Swansea (**blz. 353**). Geniet de rest van de dag van de stranden en kliffen van het Gower Peninsula (**blz. 354**). Overnacht in Swansea.

Pembrokeshire Dag 4 & 5

Rijd van Tenby (**blz. 357**) naar St David's (**blz. 361**), via Pembroke (**blz. 359**), langs prachtige kustgezichten, zoals dat op Ramsey Island (**blz. 363**), en steden rijk aan geschiedenis. Overnacht in Tenby, Pembroke, St David's of Nevern.

Cardigan-Aberystwyth Dag 6

Rijd vanuit Cardigan, met zijn kasteelruïne (**blz. 362**), door de Teifi Valley met zijn schaduwrijke kloven, en breng de middag door in het National Wool Museum (**blz. 363**). Overnacht in Aberystwyth (**blz. 366**).

Portmeirion Dag 7

Bezoek eerst Aberystwyth, een prettige, ietwat retro badplaats (**blz. 366**), en rijd dan naar het bizarre kitschdorp Portmeirion (**blz. 376**). Overnacht daar.

Lleyn Peninsula Dag 8

Rijd van Criccieth (**blz. 377**) naar Caernarfon Castle (**blz. 369**), een imposante vesting uit de 13de eeuw. Overnacht in Caernarfon.

Tip: houd er rekening mee dat het kasteel buiten het seizoen om 16.00 u dichtgaat.

Snowdonia Dag 9 & 10

Trek twee dagen uit voor een verkenning van het nationaal park (**blz. 374**). Wandel door de natuur, bezoek Llanberis en maak een ritje met de Snowdon Mountain Railway. Overnacht in Betws-y-Coed of in Portmeirion.

Isle of Anglesey Dag 11

Ga naar de kliffen van South Stack, een ideale plek om vogels te observeren, en dan naar de noordust van het eiland (**blz. 370**). Overnacht in de omgeving.

Conwy Dag 12

Geniet op uw laatste dag van een rustig bezoek aan het oude hart van deze prachtige stad (**blz. 382**), met zijn opmerkelijke middeleeuwse kasteel.

Tip: breng eind mei, begin juni zeker ook een bezoek aan de nabijgelegen Bodnant Garden met zijn bloeiende Laburnum Arch (blz. 384).

De haven van Tenby
Owen Price/Getty Images Plus

iStockPhoto

Met de stoomtrein door het North Yorkshire Moors National Park

► **Een kijkje in de wereld van Harry Potter.** Maak een spannende rit met een stoomtrein door het North York Moors National Park. De trein stopt onder andere op het station van Goathland, dat een rol speelde in de eerste Harry Potter-film. **Zie blz. 111.**

► **Glanzende locomotieven en treinstellen in het National Railway Museum in York.** Het grootste spoorwegmuseum van het Verenigd Koninkrijk zal jonge treinliefhebbers in vervoering brengen. Hier ontdekt u de technologie die de industriële revolutie van het land mogelijk maakte. De collectie loopt van het begin van de 19de eeuw tot aan de zeer moderne Kanaaltunnelrein. **Zie blz. 304.**

Tandradbaan op Mount Snowdon
iStockPhoto

 Let op dit symbool: het staat in deze gids bij bezienswaardigheden en activiteiten waar ook uw kinderen plezier aan hebben.

► **De grote beschavingen van de wereld in het World Museum in Liverpool.**

Dit museum met zijn eclectische collecties presenteert een brede kijk op de wereldgeschiedenis, van dinosaurussen tot de Romeinse oudheid, via het Japan van de samoerai en de First Nations van Amerika. Hoogtepunt van het bezoek is een diepgaande ontdekking van het oude Egypte: mummies en hiërogliefen worden onthuld aan de jongste bezoekers, in de op één na grootste egyptologische collectie van het land. **Zie blz. 222.**

► **Beklim de toppen van Snowdonia met behulp van een tandradbaan.**

Het gebied rond Mount Snowdon, het hoogste punt van Wales, is adembenemend mooi. De hoogten en valleien van Wales kunnen te voet worden verkend, maar u kunt de jongste bezoekers sparen door een van de oude spoorwegen te nemen, zoals de tandradbaan Snowdon Mountain Railway of de Ffestiniog & Welsh Highland Railways. **Zie blz. 374 en 376.**

Mandelen in Snowdonia
iStockPhoto

Reserveren via internet

Naast de traditionele boekingscentrales zijn er ook specifieke platforms voor het Verenigd Koninkrijk.

😊 Veel plaatselijke toeristenbureaus bieden ook een reserverings-service.

Gespecialiseerde websites

www.hotels.uk.com: ruim en gevarieerd aanbod aan logies (hotels, guesthouses, studio's, B&B's).

www.bedandbreakfasts.co.uk en **www.farmstay.co.uk:** voor bed & breakfasts in een stad of op het platteland.

www.holidaylettings.com: verhuur van appartementen en villa's.

www.nationaltrust.org.uk/holidays/holiday-accommodation: verhuur van cottages en landhuizen.

www.champing.co.uk: een nacht kamperen in een kerk!

Soorten accommodatie

In de meeste hotelkamers staat een waterkoker en kunt u thee, koffie en warme chocolademelk maken. Onder de trendy *boutique hotels* vallen charmante, vaak kleine accommodaties die veel aandacht besteden aan de inrichting. Ze zijn wijdverspreid in het Verenigd Koninkrijk en omvatten zowel middenklasse- als luxehotels.

Hotelketens

Sommige ketens bieden een prima prijs-kwaliteitverhouding.

Premier Travel Inn:
www.premierinn.com.

Holiday Inn: *www.holidayinn.com.*

Travelodge: *www.travelodge.co.uk.*

Bed and breakfast

Dit zijn gastenkamers bij particulieren. Het ontbijt, een puur Britse ervaring, is inbegrepen in de meestal redelijke prijs.

Kamperen

In Groot-Brittannië zijn talloze campings, die worden aangegeven met een bruin bord met een gestileerde witte tent erop. Vaak zijn er starcaravans te huur.

Camping and Caravanning Club – ☎ 00 44 (0)24 7647 5426 - *www.campingandcaravanningclub.co.uk.*

Caravan Club – ☎ 00 44 (0)1342 327 490 - *www.caravanclub.co.uk.*

Cool Camping – ☎ 00 44 (0)207 820 9333 - *coolcamping.com.*

😊 Wildkamperen is toegestaan mits u toestemming hebt van de eigenaar van het terrein.

Jeugdherbergen

De **Youth Hostels Association (YHA)** heeft een groot aantal vestigingen. Die zijn niet alleen toegankelijk voor jongeren, maar ook voor volwassenen, gezinnen en groepen. De meeste hebben naast slaapzalen ook individuele kamers. In het hoogseizoen bedraagt de minimumduur van een verblijf vaak meerdere dagen.

YHA National Office – ☎ 0044 (0)1629 592 700 - *www.yha.org.uk.*

Hostelling International – *www.hihostels.com.* Lidmaatschapskaart aanbevolen (€ 11).

Noord-Engeland en Wales van A tot Z

Ambassades

Belgische ambassade – Belgian Embassy - 17 Grosvenor Crescent - London SW1X 7EE - ☎ 020 7470 3700 - unitedkingdom.diplomatie.belgium.be/nl.

Nederlandse ambassade – Dutch Embassy - 38 Hyde Park Gate - London SW7 5DP - ☎ 020 7590 3200 - www.netherlandsworldwide.nl.

Auto

Verhuur

De belangrijkste autoverhuurbedrijven zijn Hertz, Europcar, Avis en National. Sommige hebben afspraken met luchtvaartmaatschappijen om hun klanten goedkopere tarieven te kunnen aanbieden.

😊 Met een Engelse auto komen de juiste reflexen voor het links rijden vanzelf. De voornaamste moeilijkheid is om de richtingaanwijzer en de ruitenwisser niet te verwarren!

Links rijden

De minimumleeftijd om te mogen autorijden is in Engeland 17 jaar. Er wordt gereden op de linker weghelft en rechts ingehaald. Het is raadzaam de eerste kilometers niet al te hard te rijden. De juiste reflexen en het zelfvertrouwen komen vanzelf wanneer de basisregels worden gevolgd op dezelfde strikte wijze

als de Britse chauffeurs dat doen. Blijf rustig, wees beleefd (niet voor-kruipen of toeteren) en wees zeer respectvol voor voetgangers (voetgangers hebben voorrang). Let op bij de eerste **rotondes**. Het verkeer gaat met de klok mee en voertuigen van rechts die zich al op de rotonde bevinden, hebben **voorrang**. Landweggetjes ten slotte zijn vaak erg smal en hebben geen berm. Rijd dus voorzichtig.

Nuttige termen

Clearway: verboden te parkeren.

Keep clear: ruimte vrijlaten om voertuigen door te laten.

Cross roads: kruispunt.

Dual carriageway: vierbaansweg met rijstroken van elkaar gescheiden door een middenberm.

Forward: rechtdoor.

Filling station, petrol station: tankstation.

Get in lane: voorsorteren.

Give way: voorrang verlenen.

Junction: knooppunt (op autowegen onopvallend weergegeven met een nummer).

One way: eenrichtingsverkeer.

R (Ring Road): rondweg.

Roundabout : rotonde.

Traffic lights: verkeerslichten. De lichten springen van rood op oranje op groen. Bij groen mag u pas rijden.

Zebra crossing: oversteekplaats voor voetgangers, aangegeven

Niet te verwarren

Engeland grenst in het westen aan Wales en in het noorden aan Schotland.

Groot-Brittannië omvat Engeland, Schotland en Wales.

Het **Verenigd Koninkrijk van Groot Brittannië en Noord-Ierland** omvat, zoals de naam al zegt, Groot-Brittannië en Noord-Ierland.

De **Commonwealth of Nations** is een federatie van staten uit het voormalige British Empire.

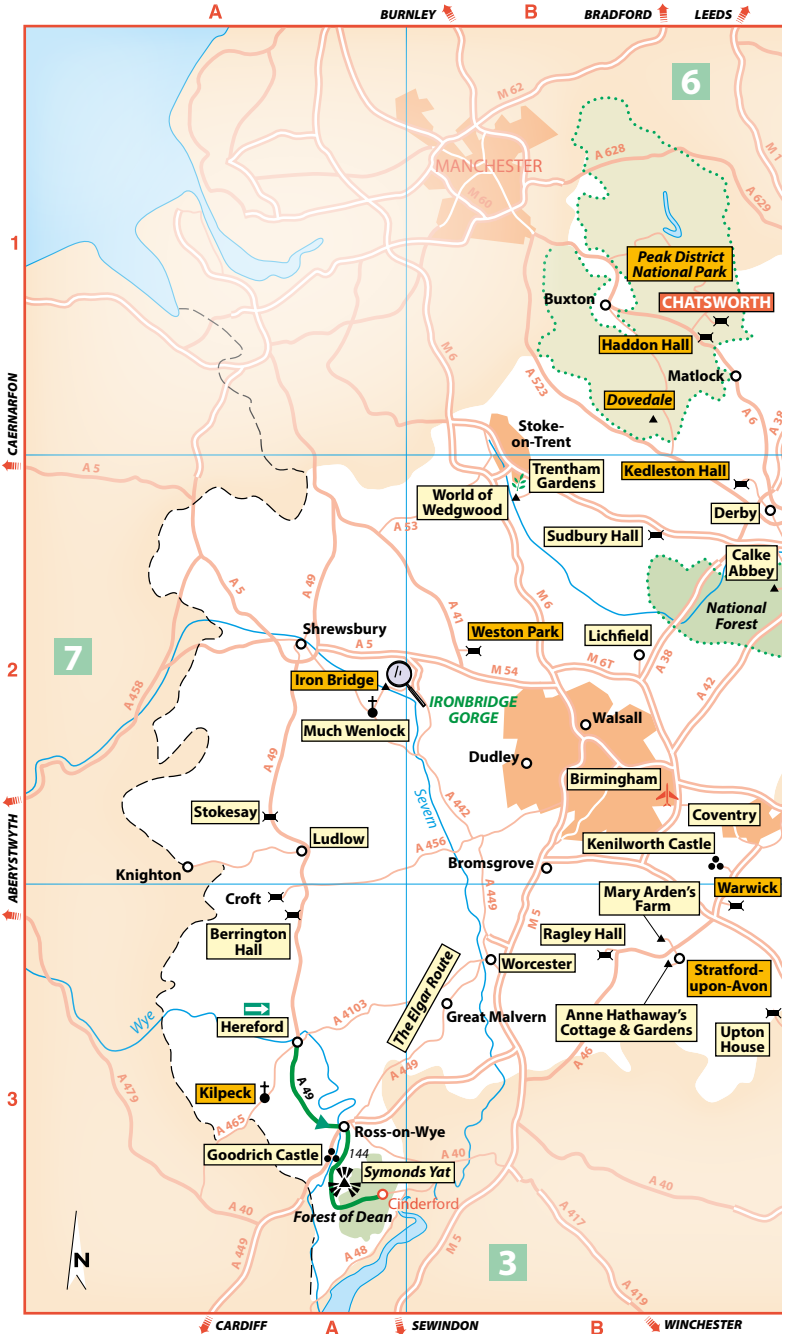
Edale Valley Road in het Peak District National Park
ChrisHepburn/Getty Images Plus

1

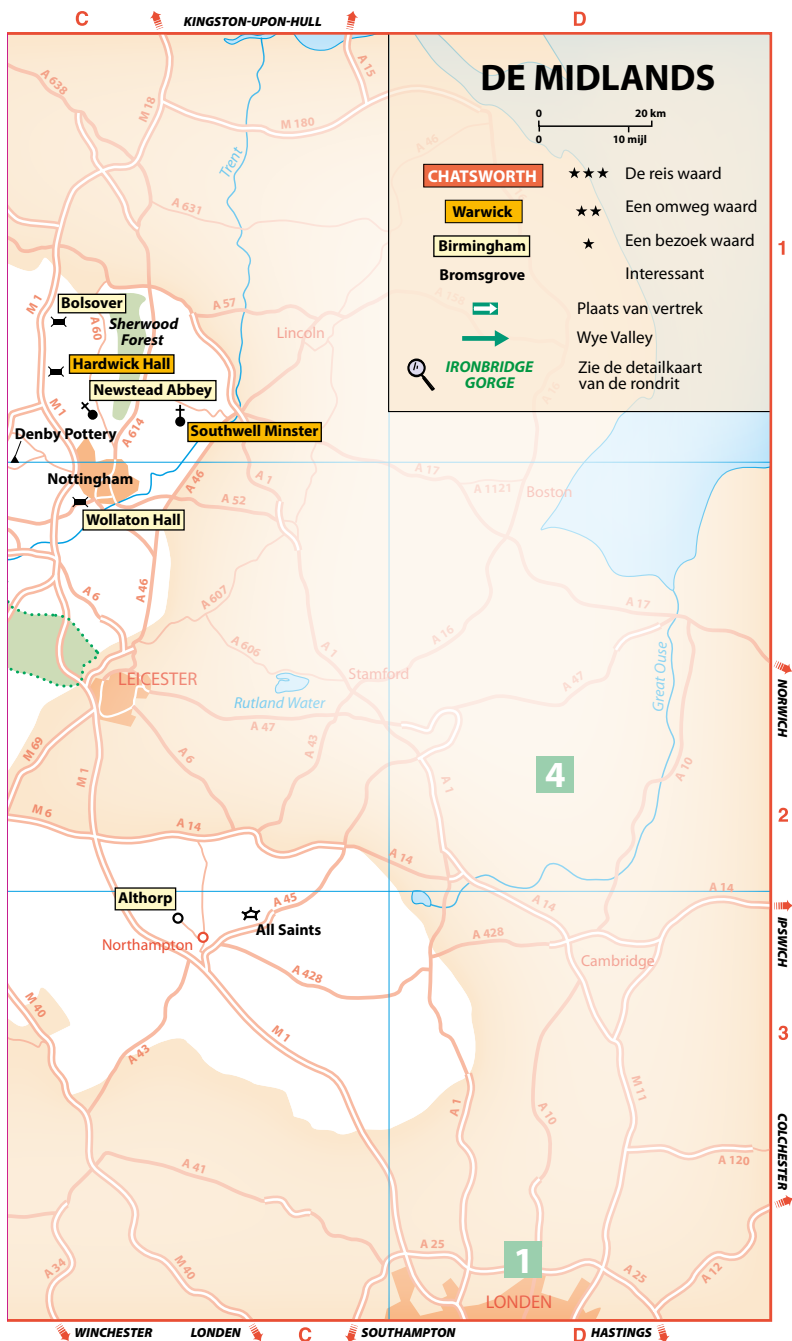
De Midlands

MICHELINKAART 713 IK13-15

Birmingham★	130
Shrewsbury	145
Derby★	150
Peak District National Park★★	158
Coventry★	168
Stratford-Upon-Avon★★	172
Worcester★	181
Hereford★	185
Ludlow★	188

Stratford-upon-Avon

Dit stadje is aantrekkelijk dankzij de rijen huizen met houten dakpannen, voor het merendeel 16de-eeuws, en de lommerrijke oevers van de Avon. Het zou echter slechts één van de vele mooie stadjes zijn, als hier niet William Shakespeare, de grootste Engelse toneelschrijver aller tijden, was geboren. Dankzij hem is Stratford-upon-Avon met jaarlijks ongeveer 3,8 miljoen bezoekers een van de populairste toeristische bestemmingen van het land.

Ligging

REGIOKAART B3 (BLZ. 128-129),
PLATTEGROND (BLZ. 175). Stratford
ligt 51 km/32 mijl ten zuiden van
Birmingham.
30.896 inwoners – Warwickshire

Aanraders

De huizen van Shakespeare.

Planning

Stratford is een verblijf van twee
dagen waard.

Met het gezin

Warwick Castle.

Praktisch blz. 178

Adresboekje blz. 179

Wandelen

PLATTEGROND (BLZ. 175)

Alles in Stratford is gewijd aan de beroemde schrijver. Via een uitgezette rondwandeling kunt u hem volgen, van zijn geboortehuis tot de kerk waar hij werd gedoopt en begraven. Ook valt er te genieten van zijn theatrale nalatenschap, uitgevoerd door de Royal Shakespeare Company.

👉 *Wandeling aangegeven in groen op de plattegrond op blz. 175. Vertrek vanaf het toeristenbureau, steek het kanaal over en volg de winkelstraat Bridge Street tot de kruising met Henley Street, een voetgangersstraat. Daar, aan de rechterkant, bevindt zich het 'geboortehuis' van de toneelschrijver.*

★ Shakespeare's Birthplace A1

☎ 01789 204 016 - www.shakespeare.org.uk - ♿ - 10.00-17.00 u - £ 20 (kind £ 13,50), combikaart Full Story (Shakespeare's Birthplace, Shakespeare's New Place, Hall's Croft, Anne Hathaway's Cottage): £ 26,50 (kind £ 17,50) - café en winkel.

Voordat bezoekers het vakwerkhuis betreden waar Shakespeare vanaf zijn tweede jaar woonde, is er een expositie over zijn leven, werk en tijd. Het huis is weer ingericht zoals het geweest moet zijn in Shakespeares tijd. Het heeft fraaie geverfde muren en geeft de gelegenheid de winkel en werkplaats van John Shakespeare te bekijken. Zie in de 'babykamer', op de bovenverdieping, de muuropchriften achtergelaten door beroemde bezoekers, onder wie Walter Scott, Thomas Carlyle en Henry Irving. Een mooie tuin maakt het geheel af.

Loop terug door Henley Street; neem bij het kruispunt High Street.

High Street A1-2

In deze straat, vroeger bewoond door notabelen, zijn ondanks de stadsbranden prachtige zwart-witte huizen te zien. Hier zitten bijvoorbeeld restaurant **Marlowe's** en ook de **Garrick Inn** (zie 'Adresboekje'). Laatstgenoemde dateert uit 1595 en

William Shakespeare (1564-1616)

In grote lijnen

De uit een boerenfamilie afkomstige **John Shakespeare** vestigde zich met zijn vrouw **Mary Arden**, geboren in Wilmcote, als meester-handschoenenmaker in het rijke Stratford-upon-Avon. De zaken gingen goed en John begaf zich tevens in de wol- en maishandel, en werd zelfs geldschietter. Als notabele was hij lid van de gemeenteraad; in 1568 werd hij baljuw. Twee jaar daarna kocht hij het zogenoemde 'geboortehuis' van William, die in 1564 was geboren als derde van de in totaal acht kinderen van het echtpaar.

Na een degelijke scholing trouwt William in 1582 met **Anne Hathaway**. Hij is 18 jaar oud en zij 26, zwanger van hun dochter Susanna. Twee jaar later krijgen ze een tweeling. Maar dan, op een onbekend tijdstip, verlaat William zowel zijn geboortestad als zijn vrouw en vertrekt naar Londen. Op welk moment is hij zich bezig gaan houden met theater? Niemand die het weet. Wel is hij al in 1592 bekend als acteur en toneelschrijver, bewonderd door zijn vriend en rivaal **Ben Jonson**. Vanaf 1594 is hij de belangrijkste toneelschrijver van het gezelschap The Lord Chamberlain's Men, dat in 1599 het Globe Theatre in gebruik neemt. Het ene na het andere meesterwerk volgt: *Romeo en Julia* en *Midzomernachtsdroom*, *De vrolijke vrouwtjes van Windsor*, *Hamlet*, *Othello*, *Koning Lear*. In totaal zijn het 36 stukken. Dankzij deze successen wordt hij rijk en kan hij investeren in onroerend goed in Stratford. In 1597 koopt hij de woning op New Place, waar hij de laatste jaren van zijn leven doorbrengt. Wanneer hij sterft, op 23 april 1616 in zijn geboortestad, laat hij zijn erfgenamen een aanzienlijk fortuin na.

Postume roem

Al bij leven gevierd is Shakespeare nooit in de vergetelheid geraakt. Het eerste Shakespearefestival in 1769, in Stratford georganiseerd door de acteur **David Garrick**, ontketent echter een ware 'Shakespearemania': begin 19de eeuw komt een dame, wonend in het 'geboortehuis', op de proppen met het ene na het andere voorwerp dat van hem geweest zou zijn. In Europa sluiten de stukken van Shakespeare slecht aan bij het heersende Franse classicisme en volgt de erkenning pas met de romantische golf, met de bewerkingen door **Vigny** (*De koopman van Venetië*, *Romeo en Julia*). Daarna volgen de muziek, met **Berlioz** (*De storm*, *Koning Lear*, *Romeo en Julia*, stukken geïnspireerd door *Hamlet*, en de opera *Béatrice et Bénédicte*, ontleend aan *Hoop gedoe om niks*), en de schilderkunst, met **Delacroix** (*Lady Macbeth* in 1825 en 1849, doeken geïnspireerd door *Hamlet*). Elders in Europa dragen de opera's van **Rossini** (*Elisabetta*, *regina d'Inghilterra*, *Otello*) en **Verdi** (*Macbeth*, *Otello*, *Falstaff*) bij aan de roem van Shakespeare, terwijl **Mendelssohn** een overture bij *Midzomernachtsdroom* en **Tsjaikovski** het symfonisch gedicht *Romeo en Julia* alsook een overture van *Hamlet* componeert.

In de Engelse muziek

Ook in de 20ste eeuw inspireerde het werk van Shakespeare Engelse componisten: **Edward Elgar** (*Falstaff*), **Ralph Vaughan Williams** (*Serenade to Music*, geïnspireerd door *De koopman van Venetië*), **Gustav Holst** (*At the Boar's Head*) en **Benjamin Britten** (*Midzomernachtsdroom*).

zou daarmee de oudste pub van de stad zijn. Het voert de naam van de acteur die in 1769 het eerste Shakespearefestival organiseerde.

Shakespeare's New Place **A2**

22 Chapel Street - ☎ 01789 338 536 - www.shakespeare.org.uk - eind maart-begin nov.: 10.00-17.00 u (vanaf sept. 16.30 u); nov.-eind maart: 10.00-15.30 u - £ 12,50 (kind £ 10,50), combikaartjes Full Story (Shakespeare's Birthplace, Shakespeare's New Place, Hall's Croft, Anne Hathaway's Cottage): £ 22,50 (kind £ 14,50).

Van New Place, het gebouw uit 1483 waar Shakespeare zich op latere leeftijd terugtrok, resten alleen de funderingen. In 2016 werd er een moderne tuin aangelegd en werd een kleine tentoonstelling geopend over het leven van de familie Shakespeare (met oude kostuums om zich te verkleeden). Momenteel wordt een kopie van de tuin van Shakespeare aangelegd. Het aangebouwde huis van Thomas Nash, getrouwd met Shakespeares kleindochter, huisvest een tentoonstelling met edities van de werken van Shakespeare en met voorwerpen die herinneren aan het dagelijks leven in de tudortijd en aan het jubileumfestival georganiseerd door **David Garrick**.

Guild Chapel **A2**

Chapel Lane - ☎ 01789 207111 - www.guildchapel.org.uk - 10.00-16.00 u.

De kapel van het Gilde van het Heilige Kruis (gesticht 1269), de belangrijkste broederschap in Stratford vóór de Engelse Reformatie, is goeddeels uitgevoerd in perpendicular stijl. Het koor is versierd met muurschilderingen die Christus, Maria, de heiligen Johannes en Petrus en het Laatste Oordeel weergeven.

Volg Church Street en ga aan het eind links, Old Town in.

★ Hall's Croft **A2**

☎ 01789 338 533 - www.shakespeare.org.uk - ♿ - gesl. tot nader order, vraag inl.

In dit huis leefde dokter John Hall, die getrouwd was met Susanna, de oudste dochter van Shakespeare. Het huis (16de-17de eeuw) bevat meubels en schilderijen uit zijn tijd, aantekeningen van de dokter over zijn patiënten en een kleine maar huiveringwekkende tentoonstelling over de geneeskunde uit die periode.

Holy Trinity Church **A2**

☎ 01789 266 316 - www.stratford-upon-avon.org - ♿ - wisselende openingstijden, zie website - gratis, graf van Shakespeare £ 3,50. Met haar toren en transept in early English stijl en haar schip in perpendicular stijl (1480) is deze aan de Avon gelegen kerk van de Heilige Drie-eenheid ook opvallend zonder de **graftombe van Shakespeare** (linkerkant van het koor). 'Gezegend zij de man die deze tombe respecteert, en vervloekt hij die de rust van dit gebeente verstoort.' Sinds 1616 heeft niemand dit graf ook maar beroerd.

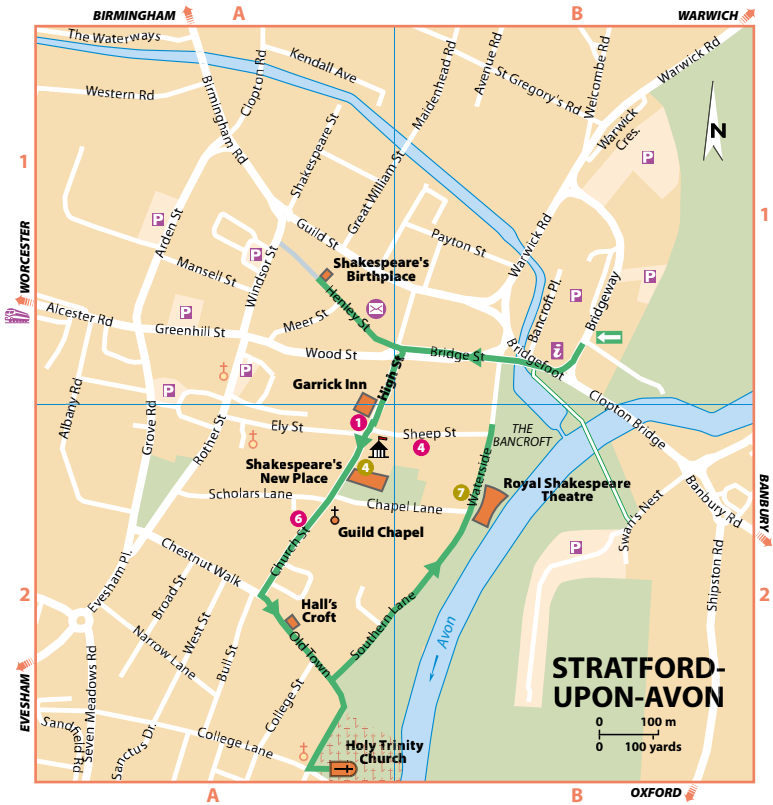
Keer terug en neem rechts Southern Lane langs de rivier de Avon.

Riverside **AB2**

Alleen tuinen scheiden deze aangename wandelroute van de met zwanen en eenden bevolkte rivier, tot aan haar samenkomst met het kanaal. Een aantal kanaalaken doet dienst als bar en restaurant, en het is mogelijk om boten te huren om tussen de treurwilgen te roeien of een rondvaart op de rivier te maken.

Aan Southern Lane zijn tevens de theaters van de stad gevestigd, met aan de linkerkant **The Other Place** en **The Courtyard**, en verderop aan het water het Swan Theatre en het Royal Shakespeare Theatre.

Royal Shakespeare Theatre (RST) - ☎ 01789 331111 - www.rsc.org.uk - 10.00-17.00 u (zo 12.00-17.00 u) - exposities: gratis; rondleiding door de coulissen: £ 12 (kind £ 6)

UIT ETEN

 The Garrick Inn 1
 Lambs 4

The Townhouse 6

OVERNACHTEN

 Mercure .....
 Shakespeare Hotel 4
 The Arden Hotel 7

of 'Front of House': gratis, reserv. aanbevolen. In 1879 bouwde men op deze plek het eerste aan Shakespeare gewijde theater. Verwoest door een brand in 1926, werd het primitieve theater in 1932 vervangen door een grote zaal, de thuisbasis van de **Royal Shakespeare Company**, een gezelschap dat optreedt in de drie theaters van de stad. Het **museum** van de Royal Shakespeare Company bevat schilderijen, sculpturen en rekvisieten. Aan de zijkant ligt het kleine **Swan Theatre** (1986), gebouwd binnen de muren van het oude theater: het voortoneel en de balkons zijn reconstructies van de theaterzalen uit de tudortijd.

Shakespeariaanse woningen aan de stadsrand

Deze locaties worden aangedaan door de **Sight Seeing Bus** (zie 'Adresboekje').

U kunt er ook te voet komen via gemarkeerde wandelpaden (*footpath*). Het pad naar Anne Hathaway's Cottage begint aan de linkerkant van Alcester Road, net na Albany Road (1,6 km/1 mijl); volg voor de boerderij van Mary Arden het Stratford-upon-Avon Canal (5 km/3,5 mijl).

★ **Anne Hathaway's Cottage & Gardens** B3

📍 *Shottery, 2 km/1,2 mijl westwaarts over Alcester Road, dan naar links Shottery Road (bordjes).* ☎ 01789 338 532 - www.shakespeare.org.uk - ♿ - eind maart-begin nov.: 10.00-17.00 u (vanaf sept. 16.30 u); nov.-eind maart: 10.00-15.30 u - £ 15 (kind £ 10,50), combikaartjes *Full Story (Shakespeare's Birthplace, Shakespeare's New Place, Hall's Croft, Anne Hathaway's Cottage)*: £ 26,50 (kind £ 17,50).

Deze cottage, tot 1889 bewoond door de familie Hathaway, is ingericht met meubilair uit deze periode, zoals 'het bed van Anne Hathaway'. Van buitenaf ziet het er bekoorlijk uit, met een kruidentuin en boomgaard, met bomen die in de werken van Shakespeare genoemd worden.

★ **Mary Arden's Farm and The Shakespeare Countryside Museum** B3

📍 *Wilmcote, 6 km/3,5 mijl ten noorden van de A3400 richting Alcester, dan een smal weggetje naar rechts (Station Road).* ☎ 01789 338 535 - www.shakespeare.org.uk - ♿.

👤 Men heeft lang gedacht dat het Palmer's House (16de eeuw), met bijna intacte lambriseringen, de woning was van de moeder van Shakespeare. De boerderij ernaast, **Glebe Farm**, is later geïdentificeerd als het echte huis van Mary Arden. Tussen het huis en de boerderij staan duiventillen, paarden- en veestallen en andere bijgebouwen met dieren. Ook zijn hier demonstraties van de valkerij.

In de omgeving

REGIOKAART (BLZ. 128-129)

★ **Ragley Hall** B3

📍 *3 km/2 mijl ten westen van Alcester (aangegeven op de A453 richting Birmingham).* ☎ 01789 762 090 - www.ragley.co.uk - ♿ - geopend tijdens evenementen (zie website voor details).

Ragley, meer statig dan imposant, werd door Robert Hooke ontworpen en gebouwd in palladiaanse stijl. **James Gibbs** voegde er in 1750 de mooiste stucplafonds aan toe die hij ooit vervaardigd heeft. Dertig jaar later bouwde Wyatt het portaal. Er hangen schilderijen van Wootton, Van Loo, Reynolds, Hoppner, Lely en Cornelius Schut. Een verrassing is het zuidelijke trappenhuis, gedecoreerd door **Graham Rust** (1969-1983): op het plafond schilderde hij een *Verzoeking* en op de wanden staan naast elkaar klassieke goden, apen en vogels tezamen met leden van de familie Seymour, dat alles in een postrealistische barokstijl.

★ **Upton House** B3

📍 *22 km/13,5 mijl ten zuidoosten van Stratford via de A422 richting Banbury -* ☎ 01295 670 266 - www.nationaltrust.org.uk - ♿ - huis: maart-okt.: 11.00-15.00 u; tuinen: maart-okt.: 10.00-17.00 u; huis en tuinen: nov.-dec.: alleen vr-zo - £ 13 (kind £ 6,50).

Dit laat-17de-eeuwse kasteel werd in 1927 gekocht door de tweede burggraaf van Bearsted, zoon van de oprichter van Shell, en zijn vrouw. Tijdens de rondleiding ziet u impressies van voor en na de verbouwing, waaraan te zien is hoe het echtpaar een klassiek victoriaans gebouw omtoverde tot een familiehuis naar eigen smaak, voorzien van alle moderne gemakken van die tijd en geschikt om de beroemde collectie porselein en schilderijen uit te stallen. In de hal zijn een Venetiaans stadsgezicht van Canaletto en een landschap van Wootton te bewonderen. In de **Great Hall** prijken schilderijen van Hollandse meesters, zoals *De vijf zintuigen* van Jan Steen. Er staat ook Chelsea- en Bowporcelein. Het **boudoir** is uitsluitend gewijd aan 18de- en 19de-eeuwse Franse werken, waaronder een *Venus en Vulcanus* van

Anne Hathaway's Cottage in Shottery
ZambeziShark/Getty Images Plus

Boucher, terwijl er in de **Porcelain Lobby** een overvloed aan porselein uit Sèvres, China, Chelsea en Derby te vinden is. In de Games Room hangen *De morgen* en *De nacht* van Hogarth, maar de meesterwerken van de collectie zijn samengebracht in de **Picture Gallery**. Tussen werken van Holbein, Hogarth, Guardi, Tintoretto, Brueghel de Oudere en Jeroen Bosch prijkt daar *Christus in gevangenschap* van El Greco, waarvan gedacht wordt dat het model heeft gestaan voor het retabel in de kathedraal van Toledo. Een bezoek aan Upton House is niet compleet zonder een wandeling door de weelderige tuinen, met prachtige terrassenbeplanting, een moestuin en een spiegelvijver uit de jaren 1930.

★★ Warwick Castle B3

📍 14 km/8,5 mijl ten noordoosten van Stratford via de A429.

☎ 01926 406610 - www.warwick-castle.com - ♿ - april-aug.: 10.00-17.00 u; rest v.h. jaar: 10.00-16.00 u (openingstijden variëren per voorstelling) - kasteel, attracties en shows £ 31; combikaartje met kerker £ 39, reserv. aanbevolen voor kerker, 20 procent korting online - restaurants.

👤 Warwick werd gesticht aan de Avon in het jaar 914 door Aethelflaeda, een zus van Edward de Oudere. **Warwick★** is een bestemming gewaardeerd door zowel Engelse toeristen als filmmakers. De vesting domineert de rivier de Avon vanaf de plek van een Normandisch mottekasteel. Waarschijnlijk was dit oorspronkelijk een Saksisch vestingwerk. De mooie tuinen ontworpen door 'Capability' Brown (zie kader blz. 178) werden rond 1750 op de heuvel aangelegd. De victoriaanse hovenier Robert Marnock voegde hier nog de pauwetuin en een rosarium in Franse stijl aan toe. De courtines en het wachthuis dateren uit de 14de eeuw, de Bear Tower en de Clarence Tower uit de 15de. De bouw van het kasteel werd begonnen door Thomas Beauchamp, 11de graaf van Warwick (1329-1369). Zijn kleinzoon Richard (1382-1439), de 13de graaf van Warwick en degene die het proces tegen Jeanne d'Arc leidde, woonde hier, evenals Richard Neville, de 16de graaf van Warwick (1428-1471) en beroemdste drager van deze titel. Hij kreeg de bijnaam 'Kingmaker' omdat hij zorgde voor het succes van het huis van York over dat van Lancaster. Aangezien het kasteel inmiddels deel uitmaakt van de Tussaudgroep laten wassen

Lancelot 'Capability' Brown

Lancelot Brown werd in 1716 in Northumberland geboren en bezocht de school in Cambo voordat hij hovenier werd in dienst van Sir William Loraine. Zijn carrière nam een beslissende wending toen hij in Stowe kwam te werken onder William Kent, een van de grondleggers van de nieuwe Engelse tuinstijl. Brown kreeg meer verantwoordelijkheden en Lord Cobham, eigenaar van het landgoed, beval hem aan bij zijn adellijke vrienden. De bijnaam 'Capability' verwierf hij doordat hij niet ophield tegen zijn clientèle te herhalen dat hun tuinen 'grote mogelijkheden' hadden, wat dankzij zijn talent ook waar bleek te zijn. Hij stierf in Londen in 1783, na 170 tuinen te hebben aangelegd, waaronder die van een aantal beroemde landhuizen, zoals Burghley House, Blenheim Palace en het kasteel van Warwick.

beelden die historische personages en taferelen uitbeelden, het kasteel 'herleven'. Te beginnen met de voorbereidingen voor de beslissende slag, in 1471, van Richard Neville. De periode van Jacobus I wordt opgeroepen in de Fantom Tower en de victoriaanse tijd met een tableau van een tuinfeest in 1898 dat georganiseerd werd door de gravin van Warwick, met daarbij aanwezig genodigden als de prins van Wales en de jonge Winston Churchill.

De schitterende Great Hall dateert uit de 14de eeuw. Schilderijen en deftige meubels zijn te zien in de 17de- en 18de-eeuwse **staatsievertrekken**. De Red Drawing Room, Green Drawing Room en de zogeheten Cedar Drawing Room herbergen werk van Lely, Van Dyck en meubels van Boulle. Een portret van Hendrik VIII door Holbein siert het blauwe boudoir. Ook een bezoek aan het arsenaal, de kerkers en de folterkamers is niet oninteressant. De gerestaureerde **Machine Room** toont hoe er in 1900 elektriciteit werd opgewekt in het kasteel.

Liefhebbers van **vergezichten** kunnen de torens beklimmen.

★ **Lord Leycester Hospital** – 60 High St. - ☎ 01926 491422 - www.lordleycester.com - di-zo en ma op feestd. 10.00-17.00 u (okt.-maart 16.00 u) - £ 8,50 (kind £ 5), alleen tuin ('s zomers) £ 2. Dit hospitaal is in 1571 gesticht door Robert Dudley, de favoriet van Elisabeth I. Het is een vakwerkhuis, omringd door een mooie binnenplaats. De oudste delen zijn de kapel uit 1383 en het raadhuis, in 1450 gebouwd door Warwick, de 'Kingmaker'.

★ **Collegiate Church of Saint Mary** – Old Sq., Church St. - ☎ 01926 403940 - www.stmaryswarwick.org.uk - ma-za 10.00-16.30 u (10.45 u wo), zo 12.00-16.00 u - toren £ 5. Deze kerk, gebouwd in 1123, werd na een brand in 1694 heropgebouwd. Zij heeft haar faam te danken aan de Beauchamp-kapel (15de eeuw), waar de **graftombe**★ staat van Richard Beauchamp, graaf van Warwick. Het graf is versierd met een vergulde bronzen gisant (een liggend beeld van de overledene).

Praktisch

Inlichtingen

Toeristenbureau – Bridgefoot (aan de andere zijde van de kanaal-brug) - ☎ 01789 264293 - www.visitstratforduponavon.co.uk.

Aankomst en vertrek

Parkeren – De meest praktische parkeergelegenheid is die van **Bridgefoot** aan Bridgeway, direct bij het toeristenbureau. Rijd bij aankomst vanuit de richting Birmingham verder via Guild Street, neem vervolgens links Warwick

Road (A439) en dan rechts Bridgeway. Als u via de A422 uit Alcester komt, rijd dan de stad door tot aan het eind van Bridge Street en neem links Warwick Road. Er is een **Park-and-Ride** langs de A46, de weg naar Alcester/Warwick. Pendelbus naar Wood St. (*ma-za 7.30-19.00 u: dagretour £ 2*).

Adresboekje

Uit eten

😊 Er zijn veel restaurants te vinden aan **Sheep Street**.

Goedkoop

6 The Townhouse - A2 -
16 Church Street - ☎ 01789 262222 - www.stratfordtownhouse.com - 9.00-21.00, za 21.30, zo 20.00 u - *tweegangenmenu £ 15 - hoofdgerecht £ 7/18*. Een elegant gebouw met prachtige, rijk gedecoreerde en mooi gestoffeerde eetzalen met allerlei verschillende meubels. De kaart biedt een grote keuze aan internationale gerechten om te delen.

1 The Garrick Inn - A2 -
25 High Street - ☎ 01789 292186 - www.greeneking-pubs.co.uk - ☑ - 11.00-23.00 u - *hoofdgerecht £ 9/15*. Shakespeare heeft misschien nog bier gedronken in dit restaurant, dat is geopend in 1595.

Doorsneeprijzen

4 Lambs - B2 - 12 Sheep Street - ☎ 01789 292554 - www.lambsrestaurant.co.uk - ☑ - *ma 17.00-21.00, di-za 12.00-14.00, 17.00-21.00, zo 12.00-15.00, 18.00-20.30 u - gesl. 25-26 dec. - hoofdgerecht £ 17/27*. Aantrekkelijk

Evenementen

Shakespeare Birthday Celebrations - www.shakespearescelebrations.com. *Het weekend het dichtst bij 23 april* (sterfdatum van Shakespeare). Straattheater en ook optredens voor kinderen.

Stratford River Festival - www.stratfordward.co.uk/events/stratford-river-festival. *Twee dagen begin juli*. Gratis concerten, een botenparade op de Avon, kraampjes met streetfood aan de oevers van de rivier.

16de-eeuws huis. Brasseriekeuken, gevarieerde gerechten en redelijke prijzen.

Winkelen

Curtis Brae - 42a Henley St. - ☎ 01789 267277 - www.curtisbrae.co.uk - ♿ - 10.00-17.30, zo 11.00-16.00 u - *gesl. 25-26 dec*. Voor liefhebbers van teddyberen.

Souvenirs - Er zijn **gift shops** te vinden in de Shakespearehuizen.

Sport en ontspanning

Rondleidingen over land

Te voet - Stratford Town Walks - ☎ 0789 292 478 of 0785 760 377 - www.stratfordtownwalk.co.uk - 2 uur - *zo-vr 11.00 u, za 11.00, 14.00 u - vertrek vanaf de Swan Fountain bij het Royal Shakespeare Theatre - £ 10 (kind £ 5)*. Deze wandelingen tonen de belangrijkste plekken van de stad.

Wie van griezelen houdt gaat op spokenjacht met de **Stratford Town Ghost Walk** (*za - vertrek om 19.30 u vanaf dezelfde locatie - 1.30 uur - £ 10, kind £ 5, niet voor kinderen onder de 8 jaar*).

Dubbeldekkerbus - City Sightseeing - ☎ 01789 299 123 - www.city-sightseeing.com - *rondrit (1 uur) elke 20 tot 30 min. - vertrek*

Vertaling	Ed van Eeden, Nicolet de Jong, Ellis Langenkamp-Nijkamp, Marian van der Ster
Eindredactie	Theo Scholten
Opmaak	Asterisk*, Amsterdam
Omslagfoto	Valery Egorov/iStock
Oorspronkelijke titel	Guide Vert Angleterre - Pays de Galles
Oorspronkelijke uitgever	Michelin, Parijs
Uitgeefdirecteur	Philippe Orain
Uitgevers	Lucie Fontaine (Michelin, Parijs) Lieven Defour (Lannoo, Tielt)
Eindredactie	Émilie Vialettes
Redactie	Séverine Cachat, Mélanie Cornière, Marie-Isabelle Corradi, Joanna Dunis, Gilles Guérard, Guylaine Idoux, Mélanie des Monstiers, Guillaume d'Oléac d'Ourche, Pierre Plantier, Sarah Sergent, Sophie Tesson
Grafisch ontwerp	Christelle Le Déan, Sandro Borel
Omslagontwerp	Keppie & Keppie, Varsenare
Cartografie	Andreea-Karina Gruia, Costina-Ionela Lungu, Aura Mardari, Denis Rasse
Met dank aan	Marion Capera, Cristian Catona, Oana Dimitriu, Hervé Dubois, Bogdan Gheorghiu, Pascal Grougon, Marie Simonet

© Michelin

© Cartografie: Michelin

Contains Ordnance Survey data © Crown copyright and database right 2017. Code-Point® Open data: Contains Royal Mail data © Royal Mail copyright and database right 2017.

© Nederlandse tekst: Uitgeverij Lannoo nv, Tielt, 2024

Het redactieteam heeft de grootste zorg besteed aan de samenstelling en de controle van deze gids. Maar omdat de gegevens voortdurend gewijzigd worden, moet de praktische informatie (prijzen, adressen, bezoeken, telefoonnummers, bezienswaardigheden, internet-adressen) worden beschouwd als een aanwijzing. Het is dan ook best mogelijk dat bepaalde info bij het verschijnen van deze gids niet helemaal correct of volledig is. Wij kunnen daar niet verantwoordelijk voor worden gesteld.

Deze gids bestaat voor en door u; u bewijst ons dan ook een grote dienst door eventuele tekortkomingen of vergissingen te melden. Aarzel niet om ons uw opmerkingen en suggesties over de inhoud van deze gids mee te delen. Bij een eerstvolgende bijgewerkte editie zullen wij daar rekening mee houden.

Contactadres

Michelin Reisgids
Uitgeverij Lannoo
Kasteelstraat 97
B-8700 Tielt
degroenereisgids@lannoo.be

Michelin Reisgids
Uitgeverij Terra Lannoo
Postbus 23202
1100 DS Amsterdam Zuidoost
info@terralannoo.nl

www.lannoo.com

D/2024/45/250 - NUR 512
ISBN 978 94 014 9845 6

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.